

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. בראשונה ... משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש.....1
- ב. ושיהא יום הנפך כולו אסור ... הרחוקים מותרין מהצות היום ולהלן לפי שאין בית דין מתעצלים בו 2
- ג. ולקחתם ... לכם משלכם להוציא את השאול ואת הגזול ... אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג בלולבו של חבירו.....4
- ד. מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה ... אתרוג זה על מנת שתחזירנה לי נטלו ויצא בו החזירו יצא לא החזירו לא יצא 6
- ה. שלקחו באלף זוז להודיעך כמה מצות חביבות עליהן 8
- ו. לא יאחו אדם תפילין בידו וספר תורה בחיקו ויתפלל 8
- ז. ולא ישתין בהן מים 9
- ח. ולא יישן בהן לא שינת קבע ולא שינת עראי 10
- ט. סכין וקערה ככר ומעות הרי אלו כיוצא בהן 11
- י. כך היה מנהגן של אנשי ירושלים אדם יוצא מביתו ולולבו בידו הולך לבית הכנסת לולבו בידו ... להודיעך כמה היו זריזין במצות 12

דף מא.

א. בראשונה ... משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש

מצות לולב להנטל ביום הראשון של חג בלבד¹, בכל מקום ובכל זמן שנאמר (ויקרא כג פסוק ז) ולקחתם לכם ביום הראשון ובמקדש לברו, נוטלין אותו בכל יום ויום משבעת ימי החג, שנאמר (שם) ושמתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים, וי"א² שירושלים גם היא נחשבת לפני ה' וחייבים בה כל שבעה

¹ רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ז הלכה יג טו שו"ע ונו"כ תרנח א

² פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סוכה פרק ג משנה י "מדינה, היא שאר ארץ ישראל חוץ מירושלים"

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

מן התורה, ולפי שאנו פוסקים שקדושת ירושלים לא בטלה, אף בזמננו³ חלק מירושלים העתיקה בכלל, וחייב בה מן התורה כל שבעה.

משחרב בית המקדש התקינו שיהיה לולב ניטל בכל מקום כל שבעת ימי החג זכר למקדש, וכל יום ויום מברך עליו אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב מפני שהיא מצוה מדברי סופרים, ותקנה זו עם כל התקנות שהתקין רבן יוחנן בן זכאי משחרב בית המקדש, כשיבנה בית המקדש יחזרו הדברים לישנן.

ב. ושיהא יום הנף כולו אסור... הרחוקים מותרין מחצות

היום ולהלן לפי שאין בית דין מתעצלים בו

אסור⁴ לאכול חדש מתבואת המשת המינים והם: חיטה, שעורה, כוסמת⁵, שיפון, ושכולת שועל אף בזמן הזה בין לחם בין קלי בין כרמל עד תחילת ליל י"ז בניסן, שנאמר (ויקרא כג פסוק יד) וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְגו' עַד וְעַד בְּכֹלל אֵלֹא שְׂבוּמֵן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיִּים מִשְׁקָרֵב הַעוֹמֵר בְּיוֹם ט"ז הוֹתֵר הַחֹדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם מִיֵּד⁶, שנאמר (שם) עַד הִבִּיאֲכֶם אֶת קַרְבֵּן אֱלֹהֵיכֶם, והמקומות

³ ביכורי יעקב שם ס"ק א וכתב "אלא שראיתי בשו"ת רדב"ז ח"ב (סי' תרל"ג) שכתב, שמה שנוהגין עתה לפדות מעשר שני בירושלים היינו מפני שקבלה בידם ששכונת היהודים אינו בתוך ירושלים המקודש, אלא בתוך ציון שלא נתקדש בקדושת ירושלים, וכיון דבלאו הכי לשיטת הראב"ד בטלה עתה קדושת ירושלים, סמכו עליו בזה, ע"ש. וא"כ לפ"ז גם לענין לולב יש לומר כן, דנטילתו בשכונת היהודים ובבית הכנסת שלהם שבירושלם אינו רק מדרבנן, דהו"ל כעין ס"ס. שמא הלכה כראב"ד, ואם תמצא לומר כרמב"ם שמא מקום זה לא נתקדש. אכן לפי מש"כ הרדב"ז שם ... מי שנוטל לולב סביבות מקום המקדש, או אצל קברי בית דוד וקבר חולדה, גם בזמן הזה מקיים מ"ע דאורייתא כל ז', וצריך להחמיר שם בכל החומרות של יום ראשון. ועכ"פ לא ימלו שם על דעת שמקיים מצוה דרבנן, שהרי להרמב"ם עובר בזה בכל תגרע כנ"ל, אלא ימלו בכוננת ספק אי דאורייתא אי דרבנן, כנלענ"ד"

ועיין באור שמה על הש"ס סוכה מ"א ע"א שיצא הוציא נגד חידושו. ועיין מקראי קודש סוכות ח"ב סי' י"ט מש"כ לתרץ הבכור"י מקושיות האור שמת, וע"ע שו"ת כפי אהרן ח"ב סי' י"א, שו"ת ציץ הקודש ח"א סי' מ"ז שחולקים על הבכור"י, ומאידך הג"ר ירוחם פישל פערעלא על ספר המצוות להרס"ג סוף ח"ג במילואים ס"ה מאריך באריכות נפלאה להצדיק שיטת הבכור"י הו"ד במקראי קודש סוכות ח"ב סי' י"ג וי"ט. ובמועדים וזמנים ח"ה סי' שמ"ח ובח"ה הוספות לח"ב סי' קכ"ב שהגרי"ז מבריסק וצ"ל לא סבר דאיכא חיוב מה"ת בזה"ז

⁴ שו"ע נו"כ תפ"י
⁵ עיין תשובות וההגות ח"א שב דכוסמת הנמכר היום בחנויות אינה מחמשת המינים אלא היא מין קמניות וכן "קוואקר" שלנו י"א שאינו שיכולת שועל ועיין אנציקלופדיה תלמודית כרך ז ערך דגן שבאנגלית חיטה היא Wheat שעורה Barley כוסמין הם Ricewheat שכולת שועל Oats (ולדעת הערוך secale בלטינית) שיפון Rye (ולדעת הערוך Triticum spelta בלטינית)
⁶ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה ב

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

הרחוקין מותרין אחר חצות⁷, שאין בית דין מתעצלין בו עד אחר חצות, אבל עכשיו שאין לנו קרבן הרי עצם היום מתיר, כלומר לאחר שעבר כל עצם היום⁸. ולכן בזמן הזה, שאין עומר, אסור כל יום מ"ז בניסן מן התורה⁹.

ובגולה כשלא היו יודעים יום שנקבע בו החודש בארץ ישראל היו אסורין לאכול חדש גם כל יום י"ז עד תחילת ליל י"ח, לפי שהוא ספק של תורה שהחדש אסור גם בחוץ לארץ מן התורה, שנאמר (שם) חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם וְגַם עַכְשֵׁיו שֶׁאֵנוּ יוֹדְעִים יוֹם קְבִיעוֹת הַחֹדֶשׁ אֵין לִשְׁנוֹת מִנְהַג אֲבוֹתֵינוּ¹⁰.

איסור החדש נוהג בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוזה לארץ, בין בשל ישראל בין בשל עובד כוכבים. בין בפני הבית בין שלא בפני הבית¹¹ וי"א שאין איסור חדש נוהג בתבואה של נכרי. וי"א שאין איסור חדש נוהג אלא רק במקומות הסמוכין לארץ ישראל כגון מערים ובבל אבל בשאר מדינות חו"ל אינו נוהג¹². וכל בעל נפש לא יסמוך על המתירים הללו ויחמיר לעצמו כל מה שאפשר לו כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא. בכל מה שאפשר לו¹³

⁷ וחושבים חצות היום של ירושלים, לא חצות של אותם המקומות. (פהמ"ש להרמב"ם במשנה מנחות סח ע"א)

⁸ ובזמן הבית אם לא הביאו את העומר דעת השג"א שדינו כבזמן הזה שיום הנף מתיר ואילו דעת המנ"ח שגאות ג שאסור עד הקרבת העומר בשנה הבאה.

⁹ ודעת המאירי סו"פ ערכי פסחים והגמ"י פ"י ה"ב, שמן התורה האיר המזרח מתיר שלא בזמן המקדש, ור' יוחנן בן זכאי תקנה הוא שהתקין שיהא כל היום אסור משום מהרה יבנה המקדש ועי' שאג"א החדשות סי' ו שעמד על דעת הרמב"ם למה לא פסק כן.

¹⁰ מ"ב שם

¹¹ שו"ע יו"ד רצ"ג סעי' ב "מדכתיב ולהם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה וגו' בכל מושבותיכם משמע מזה דאף בחוץ לארץ נוהג איסור עד עצם היום דהיינו יום הבאת קרבן שהוא מ"ז בניסן" (מ"ב שם מה)

¹² ועיין בשדי חמד אסיפת דינים מערכת חדש בארוכה מגדולי ראשונים ואחרונים המתירים חדש בחו"ל ובשל נכרים ומסיים שם שזה מנהג הקדמונים שאוכלין ושותין שיכר של תבואה חדשה וכן נהוג עלמא להתיר ואין כח בשום אדם להרהר אחר המנהג ועיין בדעת תורה סי' תנד סעי' ד ובשד"ח מערכת חמץ ומצה סי' י אות מו שמ"מ למצת מצוה נכון להקפיד שלא לקחת מתבואה חדשה דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה אם לא בשעת הדחק

¹³ עיין בתשובות והנהגות ח"א סי' תרצה דאף הגדולים שהקלו היינו דוקא בימיהם במדינות פולין ורוסיה שהיה קשה מאד להשיג תבואת ישן אבל בימינו שאין מירחא כלל להשיג תבואה שאין בה איסור חדש ודאי אין להקל

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

כהסכמת רוב הראשונים והאחרונים¹⁴ שחדש נוהג מן התורה אף בחו"ל בכל מקום וגם בשל נכרים¹⁵.

אין הפסח מתיר תבואה חדשה שזרעו אותה תוך שבועיים לפני הפסח¹⁶, ואסור לאכול אותה עד לאחר ט"ז ניסן של שנה הבאה. אבל אם זרעו אותם יותר משבועיים לפני הפסח, ט"ז ניסן של שנה זו מתיר אותם באכילה אף אם נקצרו לאחר מכן, ויש חולקים¹⁷ וסוברים שזמן ההשרשה בקרקע הוא שלשה ימים, ולכן מתירים כל שנזרעו ג' ימים קודם ט"ז ניסן, ובשעת הדחק אפשר להקל כשיטה זו בתבואת חוץ לארץ¹⁸.

ולפיכך בימינו יש לבדוק מוצרי דגן המיובאים מחו"ל שאין בהם שאלת חדש, ובמיוחד בימות החורף, וכן בירה ומוצריה גם בארץ ישראל יש לבדוק שאין בהם חשש חדש.

דף מא:

ג. ולקחתם ... לכם משלכם להוציא את השאול ואת הגזול ... אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג בלולבנו של חבירו

כבר נתבאר לעיל דף כט: ודף ל. שכל ארבעת המינים שהיה אחד מהן שאול בידו¹⁹ הרי זה פסול ביום הראשון של חג מן התורה שנאמר (ויקרא

¹⁴ "דהלא לגדולי הראשונים הוא דאורייתא הלא המה הרי"ף ורא"ש ורמב"ם וסמ"ג ועיטור ומרדכי ובשם ראב"ה והגה"מ וריטב"א ואף להא"י שמצדד דהוא מדרבנן בחו"ל לא סמך ע"ז להקל אלא בספק דאז יש לסמוך בשעת הדחק על דעת הסוברין דרבנן והוי ספיקא דרבנן אבל לא בודאי חדש וכן התה"ד ג"כ כתב בן ובפסקי תוס' במנהות דכתב דבשל עכו"ם הוא מדרבנן א"כ מדרבנן עכ"פ מיהו אסור ואין לנו מקילין רק רבינו ברוך בעה"ת שכתב להקל במקומות הרחוקין בחו"ל ומעיל צדק בשם ר' אביגדור כהן בשם ריב"א שכתב להקל בשל נכרים לגמרי כמובא בב"ח והם יחידאי נגד כל הני רבוותא הנ"ל וגם כמה מן האחרונים המקילין לא רצו להקל אלא בספק ולא בודאי וגם בשו"ע כאן ובי"ד הלא סתמו כהפוסקים דהוא דאורייתא בכל גווני וגם הרבה מן האחרונים תפסו כן לעיקר ע"כ בודאי מן הראוי ונכון לחוש לכל זה ולפרוש עכ"פ מן ודאי חדש" (בה"ל שם)

¹⁵ שו"ע הרב או"ח סי' תפ"ט סעי' ל

¹⁶ נקודות הכסף יו"ד סי' רצ"ג ודגמ"ר שם כי איסור חדש תלוי בהשרשה, ולשיטתם בתבואה משך זמן ההשרשה הוא שבועיים.

¹⁷ שו"ע שם סק"ב בשם תרוה"ד

¹⁸ שדי חמד מע' חו"מ סי' י' אות ט"ז ובריש מערכת "חדש" בשם שו"ת שאילת שלום ועו"פ, שו"ת מנח"י ח"ו סי' מ"ג, והם מיירי לענין שלא נמצאו חיטים לצורך מצות מצוה אלא מחיטים כאלו שנזרעו ג' ימים קודם לפסח, ועיי"ש במנח"י שהתיר במדינת אנגליה שהנשמים שם מרובים והארץ להח ונרקבים הזרעים ונקלטים מהר וכדברי המהר"ם שיק יו"ד סי' ר"ל.

¹⁹ שו"ע ונו"כ תרמ"ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

כג פסוק מ) וְלָקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וּגְו' וּדְרָשׁוּ חַכְמִים "לכם" מושלכם, להוציא את השאול.

ולפיכך אין אדם יוצא ידי חובתו ביום הראשון²⁰ בלולב של חברו שהשאילו, ואפילו אמר לו יהא שלך עד שתצא בו ואח"כ יהא שלי כבתחלה, לא יצא, שהרי זה כמו שאול ואין זה לשון מתנה כיון שפירש שהוא רק לזמן, אך אם נתנו לו במתנה, מותר.

י"א²¹ שאם השאילו במפורש לצאת בו הרי זה כאלו נתנו לו במתנה ויצא וי"א²² שלא יצא. ועל כן להלכה צריך לחזור וליטול, ובלי ברכה²³.

והגם שאנו אומרים שנוח לו לאדם שיעשו מצוה בממונו, מכל מקום אינו מקנה למשתמש את הממון ולפיכך הרי הוא שאול ואפילו קיבל במתנה מאחד מבני ביתו את לולבו, אין לסמוך על זה שמא אין נח לו לתת לו ורוצה למכרו, או להשאילו²⁴.

אך בימי חול המועד מיום שני בארץ ישראל²⁵ ואילך, שחייב נטילת לולב אינו אלא מדברי סופרים, אדם יוצא ידי חובתו לכתחלה בשאול, שמכיון שלא תקנו אלא לזכר למקדש, לא החמירו לפסול את השאול, כיון שאין פיסולו בגופו שהרי הוא מין כשר אלא שאינו שלו.

לכתחלה נכון ליוזר בזה ולפרוע קודם החג את הכסף עבור ארבעת המינים. כדי שיהיה "לכם" שלכם מן התורה²⁶. ואם שילם משהו כמקדמה מועיל שיהיה "לכם", ואם משלם בהמחאה עדיף שלא יהיה דחוי לאחר החג²⁷.

²⁰ שו"ע ונו"כ תרנה ג

²¹ דעת המג"א וכ"כ הבית שמואל באהע"ז והמ"א הוכיח מהא דשואל כלי מחבירו לקדש בו אשה דאמרינן שהיא מקודשת [באהע"ז סי' כ"ח סי"ט] משום דאמרינן מסתמא נתן לו במתנה ע"מ להחזיר שיהיה יוכל לקדש בו א"כ ה"ה באתרוג, ולהבדיל מאם אמר לו יהא שלך עד שתצא בו וכו' דלא יצא בו, התם משום דמוכח מלשונו בהדיא דתחלת הקנאתו אינו אלא לזמן ולא הוי קנין גמור דלקרי לכם, מה שאין כן בהשאילו לצאת בו אמרינן דנתנו בתורת מתנה על מנת להחזיר, ושם המתנה הוא מתנה גמורה ועל מנת להחזיר הוא רק תנאה בעלמא. שער הציון שם ס"ק יב

²² הט"ז לעיל בסימן י"ד ובשו"ת בית יעקב

²³ מ"ב שם ט

²⁴ מ"ב תרנה ח

²⁵ אך בחו"ל ביו"ט שני לרמ"א דינו כביום ראשון ולמחבר דינו כשאר הימים אך לכו"ע לא יברך עליו. כמבואר בתרומה ובבה"ל שם ד"ה פסולי

²⁶ שיש אומרים דהני דקני אתרוג למצוה ופרעי לאחר החג לא יאות עבדי דכל כמה דלא יהיב דמי לא קני אלא מדרבנן ואנן בעינן לכם דאורייתא אם לא שהביאו לרשותו וקנהו בתורת חצר. מ"ב תרנה י ועיין שד"ח מע' ל' כלל קמ"א אות כ"ד.

²⁷ עיין שו"ת קנין תורה ח"ג סי' צ"ג שחשש שמא אינו אלא כשטר ראייה ונתנית רשות למשוך מכספו שבבנק.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

מותר ליטול לולב של חבריו שלא מדעתו²⁸, ולברך עליו בשאר הימים חוץ מיום ראשון²⁹, שמן הסתם לא יקפיד חבריו על זה שנוח לו לאדם שתעשה מצוה בממונו בדבר שאין בו חסרון כיס, שהרי אין הלולב מתקלקל בכך, אבל אסור להוציא הלולב ממקום שהניחו בעליו למקום אחר, כגון מביתו לבית הכנסת.

ודוקא פעם אחת מותר ליטלו ולנענע בו כהלכה, אבל לכל ז' ימים אפשר שמקפיד ואסור. ראוי ליזהר כשבעליו עמו, שישאלנו, שאין סומכין על החזקה במקום שיכולין לבררו בקל. אם יודע בו שהוא מקפיד אסור מדינא ליטול שלא מדעתו³⁰.

ד. מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה... אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי נטלו ויצא בו החזירו יצא לא החזירו לא יצא

ארבעת המינים³¹ שנתנם לחבירו על מנת להחזירו, הרי זה יוצא בו ידי חובתו ומחזירו, שמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה³².

ואם לא החזירו, או שנפסל אחד מהמינים בידו והחזירו, לא יצא אפילו שילם את שוויים³³, ואפילו נאנס ונלקחו או אבדו באונס מידו³⁴, שהרי לא נתקיים התנאי וא"כ המתנה בטילה ואינו אלא מושאל או מופקר בידו ואינו שלו.

²⁸ רמ"א תרמט ה ושו"ע הרב תרמט ג

²⁹ שהרי על אף שמסכים לו מ"מ הרי זה שאול שפסול ביום הראשון. מ"ב שם נא

³⁰ מ"ב שם לד

³¹ שו"ע ונו"כ שם ד

³² דכשאמר הפיץ זה נתון לך הרי זו מתנה ממש ונפקע כל כחו ממנו, ומה שאמר ע"מ שתחזיר לי הוא רק תנאי כשאר תנאים שאדם יכול להתנות במכירתו ובמתנתו. מ"ב שם יב

³³ ולא אמרינן בזה מה לי הן מה לי דמיהן כיון שצריך לו לצאת ידי חובה בודאי הקפיד על הלולב גופיה שיחזור אליו וא"כ לא נתקיים התנאי. מ"ב שם יד

³⁴ אף על גב שלדעת המחבר בח"מ סימן רמ"א במתנה ע"מ להחזיר ונאנס פטור משלומין, היינו משום דאין עליו דין שומר שהרי בתורת מתנה באה לידו, אבל עכ"פ התנאי לא נתקיים ואינו אלא כפקדון בידו ולהכי לא יצא בענייניו. ומשמע מרוב הפוסקים דגם בנאנס לא מהני חזרת דמים. מ"ב שם טו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

וכן אם עדיין לא יצא הנותן, או בניו שסומכים על הלולב שלו ודרכם תמיד לברך על הלולב של אביהם³⁵, והחזירו לאחר זמן מצותו, לא יצא³⁶. אך אם כבר יצא הנותן, יצא המקבל, אך צריך להחזיר לו עכ"פ ביום המחר בשעת מצותו לפני אמירת ההלל³⁷.

ואם אמר בעל הלולב הריני כאלו התקבלתי יש מסתפקים³⁸, ודעת המאירי שיכול הנותן למחול תנאו ולאמר הריני כאלו התקבלתי ויצא זה ידי חובה אף על גב שלא החזיר.

ואם אבדו ארבעת המינים ויש לנותן ארבעה מינים אחרים שיכול לצאת בהם, ומשלם הוא עבור אלה שאיבד, או שמחזיר לו לולב אחר כשר ומהודר, אפשר שיצא ידי חובה³⁹.

אם אמר לו הרי הוא שלך במתנה ע"מ שלא תתנו לשום אדם, או אפילו באומר לו הרי הוא שלך ואינך רשאי ליתנו לשום אדם, וכן אם נתן לו אתרוג במתנה על מנת שלא יקדישנו, בודאי הוא שלו, ודינו כמתנה על מנת להחזיר ויוצא ידי חובה⁴⁰.

³⁵ דקרוב לומר דאפילו כבר בירך הנותן אם לא בירכו עדיין בניו הסמוכים עליו ושדרכן תמיד לברך על לולב של אביהם נמי לא יצא אם לא החזיר דג"ז אומדנא דמוכח הוא שאין אדם מניח בניו בלא מצוה ונותן לאחרים. אח"כ מצאתי שגם במור וקציעה מצדד כן. בה"ל שם ד"ה לאחר

³⁶ ואף על גב דלא פירש לו בהדיא מתי שיחזירנו לו מ"מ אומדנא דמוכח הוא שכונתו היה שיחזירנו לו לשעה שיוכל לצאת בו. וכתבו הפוסקים על פי הרשב"א דכ"ז באמר ע"מ שתחזירנה לי דמשמע שיהיה ראוי לו לדבר שעומד אבל באומר ע"מ שתחזירנה ולא אמר לי אפי' החזירו לאחר התג שאינו שוה כלום נמי קיים תנאו ויצא. מ"ב שם טז, אולם למעשה צ"ע דכמה אחרונים מפקפקין על סברא זו עיין בקרבן נתנאל בסוגיא זו וכן בבכורי יעקב ודעתם דבעל העיטור שסובר דאפילו בסתמא כונתו שיחזירנו בזמן מצותו כ"ש כשמתנה ע"מ שתחזירנה אף שלא אמר לי וחולק על הרשב"א. בה"ל שם ד"ה לאחר

³⁷ מסתפקא בהחזיר לו אחר כל התפלות ובשביל זה לא עשה הנענועים בהלל בצבור כדרכו תמיד לנענע עם הצבור, אולי יש בזה קפידא לבטל המתנה, או אפשר דוקא בהחזיר לו אחר זמן מצותו לגמרי, וצריך עיון. ועל כל פנים לכתחלה בודאי צריך ליהדר בזה להחזיר לו קודם הלל. שער הציון שם ס"ק כא

³⁸ ועיין בח"א שמסתפק. מ"ב שם טז

³⁹ דשוב ליכא אומדנא אף דאפשר לומר דרוצה אדם בשלו מ"מ כיון דבלא"ה יש פוסקים דבנשרף או נאבד וכדומה דנותן דמיו ויוצא עיין בכל בו וגם מובא ברא"ש בסוגין דעת רבינו ישעיה דמוכח מיניה עוד יותר דבנאנס פטור לגמרי ויוצא שלא כיון בעל מנת להחזיר אלא כשהחפץ בעין ואף דהמחבר לא סמך עליהו ומשמע מניה דאפילו דמים לא מהני ואפילו באונס וכמו שכתבנו במ"ב מ"מ במחזיר לו לולב אחר כשר ומהודר אפשר דכו"ע מודי ובספר שדי חמד הביא בשם ס' שם ארי' דגם בזה לא יצא והנלענ"ד כתבתי. בה"ל שם ד"ה אפילו

⁴⁰ עיין בבה"ל שם ד"ה ומותר שהביא מרא"ש ור"ן וריטב"א ועוד פוסקים ומתוס' בסוכה דף מ"ב שם בואר דאף אם אינו נותנו לו לשום דבר רק לצאת בו ידי מצות התג ג"כ מיקרי נתינה, כיון שהוא שלו לד"ז וממילא נראה דכ"ש באם אמר לו הרי הוא שלך במתנה ע"מ שלא תתנו לשום אדם או אפילו באומר לו הרי הוא שלך ואינך רשאי ליתנו לשום אדם בודאי הוא שלו ויוצא בו אף על גב שלא נתן לו כל כחו באתרוג זה. וכ"מ במאירי וכתב שם "והנה הנאון מליסא בדה"ח החמיר בזה וכתב דכל שאינו בכח המקבל ליתנו לאחר אינו מתנה כלל ולענ"ד אינו כן כמו שהוכחנו. ומצאתי בשדי חמד שהביא כבר דעת כמה גאונים לחלוק עליו בזה".

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

נתן לחבירו ארבעת המינים בסתם הרי זה כאילו אמר לו על מנת שתחזירנה לי, שמשמטא על דעת כן נתנו לו כיון שעריך לצאת בו שאין לו אחר, ואם לא החזירו, לא יצא⁴¹.

ובכל הדינים הנזכרים שנתנו לו במתנה על מנת להחזיר, כשמחזיר צריך לחזור וליתנו לבעלו במתנה, כדי שיהיה של בעלים ויצאו בו. שכל שנתנו לו הרי הוא שלו לגמרי וע"מ להחזיר שאמר הוא כמו שאומר ע"מ שתחזור ותתן לי במתנה, ומיהו אפילו לא החזירו לידו אלא לאחר, ואחר לאחר, והאחרון מחזירו לבעלים, יצא⁴².

ה. שלקחו באלף זוז להודיעך כמה מצות חביבות עליהן

בזוהר תרומה (קכח.) בספרא דהרשי, דאליף אשמדאי לשלמה מלכא, כל מאן דבעי לאשתדל לאעברא מניה רוח מסאבא, ולאכפייא רוחא אחרא. ההוא עובדא דבעי לאשתדל ביה, בעי למקני ליה באגר שלים, בכל מה דיבעון מניה, בין זעיר בין רב, בגין דרוח מסאבא, איהו אנדמן תדיר במגנא ובריקניא, ואנדבן בלא אגרא, ואנים לבני נשא למשרי עליהו, ומפתי לון לדירא עמהון, בכמה פתויין, בכמה ארחין, סטי לון לשוואה דינריה עמהון. (תרגום – בספרי כשפים, שלמד אשמדאי, מלך השדים, לשלמה המלך, כתוב, כל מי שרוצה להשתדל להעביר ממנו רוח הטומאה ולהכניע רוח האחר דס"א, מעשה החוץ שרוצה להשתדל בו, צריך לקנותו בשכר מלא, שיתן כל מה שמבקשים ממנו, בין מעט ובין רב. משום שרוח הטומאה הוא מזומן תמיד בחנם ובריק, ונמכר בלא תשלום, כי מכריח בני אדם שישררה עליהם ומסית אותם בכמה הסתות לדור עמהם. בכמה דרכים מטה אותם שיעשו משכנס עמו.)

וכן נהג האר"י ז"ל שכשהיה⁴³ קונה איזה מצוה כגון תפילין או אתרוג לא היה מקפיד לדעת כמה יתן במצוה ההיא, אלא היה פורע כל שהיו שואלין אותו בפעם הראשונה, והיה אומר למוכר הרי המעות לפניך, קח כל מה שתרצה.

ו. לא יאחו אדם תפילין בידו וספר תורה בחיקו ויתפלל

⁴¹ ואפילו אם באותו היום כבר יצא בעצמו והוא צריך לו רק לשאר ימי החג ובשאר הימים הלא יכול לצאת בשאול מ"מ אמדינן דעתו דאדם שהוא רוצה יותר לצאת בשלו ולא כיון אלא ע"מ להחזיר לו שיהיה שלו כבתחלה. מ"ב שם יח

⁴² מוכח לכאורה מדין זה דמקבל מתנה ע"מ להחזיר יש לו רשות לחזור וליתן לכל מי שירצה ובלבד שיתקיים תנאו. מיהו כ"ז בסתם אמנם אי מפרש בהדיא במתנתו שאין לו רשות ליתנו לאחר אינו יכול לזכות לאחר לצאת בו ואם יתן יתבטל המתנה וגם הוא לא יצא בו. מ"ב שם כא

⁴³ כף החיים תנד מ ועיין בשו"ת חוות יאיר סוס"י רל"ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

כבר התבאר במסכת ברכות דף כג: שכשהוא מתפלל⁴⁴, וכן בשעת ק"ש ופסוקי דזמרה לא יאחזו בידו תפילין ולא ספר מכתבי הקודש מפני שלבו עליהם שלא יפלו ויבואו לידי בזיון, וממילא אינו יכול לכוין. ואפילו אם הספר נדפס בדפוס שלנו, גם כן האוחז בו דואג שלא יפול מידו ויבוא לידי בזיון.

אך לולב בזמנו, מותר לאחזו בידו, כיון שהאחיזה בידו היא מצוה אינו נטרד בשבילו.

וכן מותר הש"ץ להחזיק ס"ת בידו בשבת כשאומר יקום פורקן. שמכיון שכונתו אז להתפלל על לומדי תורה ע"כ מחזיק הס"ת בידו, ולא לשם שמירה, וכן מותר להחזיק בשעה שמברכים החודש.

המתפלל ברכבת וכדו' וירא פן יגנבו לו התפילין, אפשר להקל שיתפלל ויאחז את התפילין בידו. ואמנם אם הדבר מפריע לו לכוין, יתפלל מיושב, ויאחז התפילין בידו. שבכהאי גוונא יכול לכוין יותר. ואם חושש שיגנבו ממנו את התיק של הטלית והתפילין, או איזה חפץ שיש אצלו, יקשרם בחגורתו.

וכמו"כ נשיאת נשק אין איסור אם תפקידו מחייב זאת עתה. וחושש לנזק או גניבה אם יניחנו לצדו.

מותר לאחזו בידו סידור תפלה או מחזור בעת שמתפלל, הואיל ואוחז את הסידור לצורך תפלה עצמה לא נטרד מכוונתו. והדבר דומה לנוטל בידו לולב [בסוכות] ומתפלל, דמאחר ונטילת הלולב היא לשם מצוה, אינו נטרד בכך. ואמנם כיום המנהג פשוט שאין אוחזים בלולב בעת תפלת שמונה עשרה.

ז. ולא ישתין בהן מים

כבר התבאר במסכת ברכות דף כג. שאסור ליכנס לבית הכסא כשהוא לבוש, בתפילין⁴⁵, ואפילו אם הייב להשתין גזירה שמא יעשה בהם צרכיו או יפיה בהם.

ואם אוחז בידו, בבגדו וביד ימינו כנגד לבו מותר להשתין בהם, אך יזהר שלא תהא רצועה יוצאה מתחת ידו טפה. ודוקא כשמשתיין מיושב או מעומד לתוך אסלא, אך משתיין מעומד על הרצועה אסור שמא יקנה הניצוצות שניתזים על רגליו, ביד שאוחז בה התפילין.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ צו א

⁴⁵ שו"ע ונו"כ מג.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

אין להשתין כשהוא לבוש בתפילין גם בבית הכסא עראי. כלומר מקום שאין בו צואה, וגם הוא מקום שאין רגילין לפנות שם, כגון בחצר או בחדרו בתוך כלי. אך מותר להשתין בהם אם אווזן בידו בלבד אפילו אם אינם בתוך בגד.

אולם אסור להשתין בהם מעומד אפילו אם תופס אותם בבגדו, אלא אם משתין לתוך עפר תיחוח, מפני שצריך לשפשף בידו ניצוצות שניתזים על רגליו וחיישינן שיפשף ביד שיש בה התפילין.

ולעת הצורך כגון שיתבטל עי"ז מתפלה בעבור יכול לסמוך להשתין בבית הכסא עראי גם שלבוש בתפילין אך שיזהר הרבה שלא יבוא לידי הפחה ונוהגין לחלוץ תפילין של ראש. וגם ברצועות של יד נכון להסיר הרצועות מכף היד שלא יבוא לשפשף הניצוצות בהם.

ח. ולא יישן בהן לא שינת קבע ולא שינת עראי

עוד התבאר במסכת ברכות דף כג: שכל זמן שהוא לבוש תפילין בראשו או בזרועו אסור לישן בהם, אפילו שינת עראי. שמא יבוא להפיה בהם, אלא אם כן הניח עליהם סודר, שיזכור שיש תפילין עליו ולא יבוא להפיה, או שכיסה התפילין בטלית לגמרי, שאז מותר שינת עראי שהיא לכתחילה 54 שניות. ויש שלימדו זכות כל שניכר שלא נשתקע בשינה. וכיצד הוא עושה מניח ראשו בין ברכיו והוא יושב וישן. כדי שלא יגיע למצב של שינת קבע. ובלבד שלא ישכב לישן על מטה, שיש לחוש שמא ירדם ויישן שינת קבע.

אסור לאדם להתנמנם בשינה קלה על אצילי ידיו אם מכיר בטבעו שעלול ליגרר ולהשתקע בשינה, ואפילו אם יכסה התפילין בטליתו או בכיסוי אחר, ואפילו אם בטוח שלא יבוא לידי הפחה, ולפי דברי המקובלים יש לימנע לגמרי משינה בתפילין ואפילו רגע אחד, ואם מזיז התפילין (של ראש ושל יד) לגמרי ממקומם שפיר טפי להקל.

אם אשתו עמו אסור, גזירה שמא ישמש בהן.

ומ"מ מצוה מן המובחר שיהא דעתו תמיד על התפילין ולא יישן בהם כלל. ושלא יסיח דעתו מהן למשוך ולהרהר במחשבות רעות שמטעם זה חייב למשמש כל שעה שלא יסיח דעתו מהן זולת בשעת התפלה והלימוד א"צ ליתן דעתו בהתפילין.

היו תפילין כרוכים בידו, מותר לישן בהם אפילו שינת קבע שלא חיישינן בזה להפחה שמכיון שאינם עליו, אין איסור להפיה בהם. ואם אווזן בידו ואינם כרוכים בידו, אסור לישן בהם אפי' שינת עראי. שיש לחשוש שמא יפלו מידו ודוקא כשאוזן בלא נרתקן, אבל נרתקן שמחזיק טפח או בכלי בתוך כלי בכל ענין מותר.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ט. סכין וקערה כבר ומעות הרי אלו כיוצא בהן

כשם שאסור להחזיק התפילין בידו בעת התפילה ובשעת ק"ש ופסוקי דזמרה כן לא יאחז דבר שאם יפול מידו ישבר או יתקלקל, כגון כלי העשוי להשבר אם יפול, או סכין שלא יפול לארץ ויתקע ברגלו.

ולא יחזיק מעות שלא יתפזרו ואף אם הם צרורין או שהם בארנק לא יחזיקם שדואג שמא יאבדו אם לא שאוחזן באופן שאין לחשוש שמא יאבדו וה"ה שאסור להושיב תינוק לפניו בשעת תפלה וכן לא יחזיק כבר להם. והעושה כן אין תפלתו נשמעת. ועל כל פנים בדיעבד אם עבר והתפלל כשדברים אלו בידו, יצא ידי חובת התפלה, ואין צריך לחזור ולהתפלל.

יש מחמירים שאין ליטול שום דבר בידו בשעת התפלה וכן ראוי לנהוג, שאין דרך ארץ לעמוד בפני אנשים גדולים וחפצים בידו, וכל שכן לפני ממ"ה הקדוש ברוך הוא. ולכן אפילו התלווים בצוארו או על כתיפו יש לו לסלקם מעליו, שאין נאה לעמוד כן בפני גדולים וחשובים, ועל כן צריך אדם להסיר מעל כתיפו וצאוורו כל תיק ושקית ומצלמה וכדומה בשעה שעומד להתפלל שמונה עשרה.

אסור לאחוז תינוק בידו בשעת תפלת שמונה עשרה. ומכל מקום מנהג טוב להביא קטנים לבית הכנסת להתפלל. ורק קטנים יותר מדאי יש להמנע מלהביאם, כדי שלא יבלבלו את השומעים. ואם עבר והביא את התינוק לבית הכנסת, יש לו להשיגח עליו שלא יפריע למתפללים.

מעיקר הדין מותר להתפלל תפלת שמונה עשרה מתוך טאבלט או מכשיר חכם, ואין חוששין שלא יוכל לכיין בגלל שחושש מכך שיפלו מידו, שעד כאן לא אסרו להתפלל כשיש חפץ יקר בידו אלא באופן שהחפץ מפריע לו בכוונה, אבל אם מתפלל מתוך אותו חפץ, אף שהוא יקר וחושש פן יפול מידו, מכל מקום אין זה שונה מהמתפלל מתוך סידור עור יקר ערך, דכיון שעוסק בתפלה מתוך חפץ זה אין בזה חשש שימנע מלכיון. אך עליו להיות על מצב טיסה ולא מספיק שהוא על מצב שקט כיון שעדיין יכול לקבל הודעות או שיחות ויתבטל כוונתו.

ומכאן נלמד עד כמה חמור להחזיק בבגדיו טלפון בשעת התפילה, במיוחד אם עלול לצלצל בקול ולהטריד גם את שאר המתפללים שגרע טפי מכל שאר ההלכות שכתוב בגמרא ושו"ע על הזהירות שלא להפריע לכוונת המתפללים (וכגון איסור הליכה בתוך ד' אמות של המתפלל, וכיוצא"ז), וגם עושה בכך שחוק והיתול מקדושת ביהמ"ד, ואפילו עשאו על מצב של 'רוטט' שרק הוא מרגיש בדבר, אם עלול לקבל שיחה או הודעה תוך כדי תפלתו, הרי זה בכלל ההלכה הנלמדת כאן שאסור להחזיק אצלו שום דבר שעלול לבטל כוונתו, וגם בק"ש ופסוקי דזמרה ובשאר חלקי התפלה אסור הדבר.

הצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

י. כך היה מנהגן של אנשי ירושלים אדם יוצא מביתו
ולולבו בידו הולך לבית הכנסת לולבו בידו ... להודיעך
כמה היו זריזין במצות

מצות לולב ביום⁴⁶ ולא בלילה וכל היום כשר לנטילת לולב, אולם זריזים
מקדימים למצות ונוטלים אותו בבוקר, וזמנו הוא משתנין החמה, והמדקדק
יאחזו הלולב בידו כשנכנס מביתו לבית הכנסת, גם בשעת התפלה, וכן
יחזירו לביתו, כדי לחבב המצות. אולם כתבו אחרונים⁴⁷ שבימינו נראה
כיוהרא להחזיק את הלולב כל היום, אם לא מי שמפורסם למדקדק במעשיו
מיהו זה נוהגין גם היום שמוליכין הלולב בבקר בעצמו לביהכ"ג, וכן מחזיר
לביתו בעצמו.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ תרנב א

⁴⁷ מ"ב שם ו